

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 49/22
Luxembourg, 22. märts 2022

Kohtuotsused (kohtuasjad C-117/20
bpost ning C-151/20 Nordzucker jt)

Kriminaalõiguslikku laadi menetluste ja sanktsioonide kumuleerimine konkurentsioiguses: Euroopa Kohus täpsustab kaitset, mida liidu õigus pakub teistkordse süüdistuse vastu

Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) on sätestatud, et „kedagi ei tohi uuesti kohtu alla anda ega karistada kuriteo eest, milles ta on liidu territooriumil seaduse järgi juba lõplikult õigeks või süüdi mõistetud“. Kahes täna kuulutatud kohtuotsuses võtab Euroopa Kohus seisukoha küsimuses, milline ulatus on teistkordse süüdistuse keeluga (mida nimetatakse ka *ne bis in idem*’i põhimõtteks) pakutaval kaitsel konkurentsioiguses.

Kohtuasi bpost

Kaks riigisisest asutust määrasid äriühingule bpost üksteise järel trahvi. 2011. aasta juulis määras talle esimese rahalise sanktsiooni suuruses 2,3 miljonit eurot postisektori reguleeriv asutus, kes leidis, et hinnaalanduse süsteem, mida bpost alates 2010. aastast kohaldas, diskrimineeris tema teatud kliente. Brüsseli apellatsioonikohus tühistas selle otsuse 2016. aasta märtsis põhjendusel, et asjaomane hinnasüsteem ei olnud diskrimineeriv, ning tema otsus jõustus¹.

Vahepeal määras konkurentsiasutus 2012. aasta detsembris bpostile ligi 37,4 miljoni euro suuruse trahvi turgu valitseva seisundi kuritarvitamise eest sama hinnaalanduse süsteemi rakendamise tõttu 2010. aasta jaanuarist 2011. aasta juulini. Äriühing bpost vaidlustab Brüsseli apellatsioonikohtus teisenä nimetatud menetluse seaduslikkuse *ne bis in idem*’i põhimõtte alusel.

Kohtuasi Nordzucker jt

Austria konkurentsiasutus esitas Austria kõrgeimale üldkohtule apellatsioonkaebuse menetluses, milles ta palus tuvastada, et Saksa suhkrutootja Nordzucker rikkus kartelle käsitlevaid liidu õigusnorme ja Austria konkurentsioigust, ning mõista ühele teisele Saksa suhkrutootjale, nimelt Südzuckerile sama rikkumise eest trahv. Menetlus põhineb muu hulgas telefonivestlusel, mille käigus arutasid nende kahe ettevõtja esindajad Austria suhkruturu üle. Saksa konkurentsiasutus oli vestlust ühes jõustunud otsuses juba maininud. Kõnealuses otsuses tuvastas see asutus, et mõlemad ettevõtjad olid rikkunud nii liidu õigust kui ka Saksa konkurentsioigust, ja määras Südzuckerile 195,5 miljoni euro suuruse rahalise sanktsiooni.

Euroopa Kohtu suurkoda tuletab mõlemas kohtuasjas meelde, et *ne bis in idem*’i põhimõtte kohaldamise suhtes kehtib kaks tingimust: esiteks peab varasem otsus olema jõustunud (*bis*-tingimus) ning teiseks peavad varasem otsus ja hilisemad menetlused või otsused puudutama samu asjaolusid (*idem*-tingimus).

Euroopa Kohus täpsustab, et **konkurentsioiguses, nagu ka kõigis teistes liidu õiguse valdkondades on sama süüteo (*idem*) olemasolu hindamiseks asjakohane kriteerium identsed faktilised asjaolud**, mida tuleb mõista kui konkreetsete omavahel lahutamatu seotud asjaolude kogumit, mille tulemusel on puudutatud isik lõplikult õigeks või süüdi mõistetud. Kohus

¹ See kohtuotsus tehti Euroopa Kohtule esitatud eelotsusetaotluse alusel (11. veebruari 2015. aasta kohtuotsus bpost, C-340/13).

tuletab siiski meelde, et seadusega võib piirata sellise põhiõiguse teostamist, nagu on antud teistkordse süüdistamise keeluga (*ne bis in idem*'i põhimõte), kui piirangud arvestavad põhiõiguse olemust, on vajalikud ja vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi teenivatele eesmärkidele.

Kohtuasi bpost

Euroopa Kohus leiab, et arvestades võimalust piirata *ne bis in idem*'i põhimõtte kohaldamist, **ei ole** hartaga tagatud kaitsega **vastuolus** see, kui ettevõtjale määratakse sanktsioon **konkurentsivastase rikkumise** eest, kui samadel asjaoludel on **tema suhtes juba tehtud** lõplik otsus **valdkondlike õigusnormide** (näiteks postisektori õigusnormid, mis kehtivad bposti tegevuse suhtes) **järgimata jätmise** eest. Sellise menetluste ja sanktsioonide kumuleerimise **eeldus** on siiski, et on olemas **selged ja täpsed õigusnormid**, mis võimaldavad ette näha, millise tegevuse või tegevusetuse korral võidakse neid kumuleerida, ning **pädevate asutuste vaheline koordineatsioon**. Lisaks peavad need kaks menetlust olema läbi viidud piisavalt koordineeritult ja **ajaliselt lähestikku ning määratud sanktsioonide kogum peab vastama toimepandud süütegude raskusele. Vastasel juhul rikub teine ametiasutus menetlust algatades teistkordse süüdistamise keeldu.**

Kohtuasi Nordzucker

Euroopa Kohtu hinnangul **ei ole** *ne bis in idem*'i põhimõttega **vastuolus** see, kui liikmesriigi konkurentsiasutus viib ettevõtja suhtes läbi menetluse ja määrab talle rikkumise eest trahvi **tegevuse tõttu**, millel on **konkurentsivastane eesmärk või tagajärg selle liikmesriigi territooriumil**, samas kui seda tegevust **on teise liikmesriigi konkurentsiasutus lõplikus otsuses juba maininud**. Euroopa Kohus rõhutab siiski, et **viimati nimetatud otsus ei tohi põhineda konkurentsivastase eesmärgi või tagajärje tuvastamisel esimese liikmesriigi territooriumil. Vastasel juhul rikub teine konkurentsiasutus, kes algatab menetluse selle eesmärgi või tagajärje suhtes, teistkordse süüdistamise keeldu.**

Viimane selles kohtuasjas Euroopa Kohtule esitatud küsimus puudutab seda, kas *ne bis in idem*'i põhimõte on kohaldatav menetlustele, mis on seotud leebusprogrammi kohaldamisega ja milles trahvi ei määratud. Euroopa Kohus märgib selle kohta, et *ne bis in idem*'i põhimõte on kohaldatav konkurentsivastase rikkumise menetluses, milles puudutatud isiku osalemise tõttu riigisisises leebusprogrammis saab selle õiguse rikkumise üksnes tuvastada.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsused [C-117/20](#) ja [C-151/20](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005.